

NOTAT

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Bilag 1 til besvarelse af MIU alm. del 93.

Det åbne land
J.nr. NST-4101-00743
Ref. Thell/jhu
Den 4. december 2014

Notat om de økonomiske forhold i Naturplan Danmark

De overordnede økonomiske forhold i Naturplan Danmark

Med Naturplan Danmark har regeringen afsat 195 mio. kr. til konkrete initiativer i årene 2016-2018. I forbindelse med finanslovsforhandlingerne for 2015 blev regeringen, SF og Enhedslisten enige om at afsætte yderligere 51 mio. kr. i perioden 2015-2018 til en styrket og fremrykket Naturplan Danmark indsats. Parterne blev endvidere enige om at afsætte yderligere 55,5 mio. kr. i perioden 2015-2018 til øget statslig skovrejsning og til etablering af en artsportal. Oversigt over afsatte midler fremgår af tabel 1.

Tabel 1
FL15 midler afsat til Naturplan Danmark / Naturinitiativer

Mio. kr. (2015-2018)	2015	2016	2017	2018
Indeholdt i Naturplan DK		65,0	65,0	65,0
Naturplan DK – styrkelse (ÆFL15)	18,5	12,5	10,0	10,0
Naturplan DK i alt	18,5	77,5	75,0	75,0
Skovrejsning	10,0	16,0	9,5	14,0
Artsportal*	1,5	1,5	1,5	1,5
I alt	30,0	95,0	86,0	90,5

*Udgifterne til udvikling af projektet, tilpasning og integration af software, formidlingskampagner mm. skønnes at ligge på op til 10 mio. kr. Der forudsættes derfor også ekstern medfinansiering.

Den samlede økonomi for Naturplan Danmark indsatserne vil derudover blandt andet afhænge af fastlæggelse af indhold og rammer i Landdistriktsprogrammet 2016-2020 og mulighederne for at søge supplerende tilskud i andre af EU's fonde, herunder EU-LIFE.

I regeringens forslag til lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse (Opfølgning på dele af Naturplan Danmark om etablering af et Grønt Danmarkskort, forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-beskyttede arealer og indførelse af et vejledende bødeniveau for overtrædelse af naturbeskyttelsesloven m.v.) fremgår det, at der vil være et tab for erhvervet knyttet til forslaget om gødskning og sprøjtning på § 3-arealer jf. lovforslagets bemærkning om de erhvervsøkonomiske konsekvenser. Af lovforslaget fremgår endvidere, at lovforslagets bestemmelser, som pålægger kommunalbestyrelserne at planlægge for og herunder udpege områder, som skal indgå i Grønt Danmarkskort ikke vurderes at ville medføre væsentlige økonomiske og administrative byrder for ejere af arealerne, samt at lovforslaget ikke har

økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet for så vidt angår indførelse af et vejledende bødeniveau.

De erhvervsøkonomiske konsekvenser som følge af forbuddet mod sprøjtning og gødsning på § 3-arealer redegøres der for i det nedenstående.

Beregning af de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved et forbud mod at gøde og sprøjte § 3-arealer

Antal hektar der berøres af forbuddet

I beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser har Naturstyrelsen vurderet, hvor mange hektar § 3-natur, der skal regnes et potentielt erhvervsøkonomisk tab for.

Estimatet på ca. 35.000 ha (fordelt på ca. 10.000 bedrifter), som fremgik af lovforslaget, da det var i høring, er baseret på de data, som på daværende tidspunkt var tilgængelige. Ultimo november 2014 forelå der imidlertid opdaterede data for de vejledende registrerede § 3-områder på baggrund af Naturstyrelsens § 3-registreringsprojekt, hvor der er foretaget en landsdækkende gennemgang og registrering af de § 3-beskyttede naturtyper. Naturstyrelsen har derfor opdateret beregningen.

Analyserne af hvor stort et areal, der berøres af forbuddet mod at gøde og sprøjte på § 3-arealer er foretaget på baggrund af NaturErhvervstyrelsens (markkort-) data¹ fra 2013, som indeholder oplysninger om, hvilken afgrødetype der er anmeldt for de enkelte arealer ifm. ansøgning om landbrugsstøtte. Til hver afgrødetype knytter der sig en kvælstofnorm. Da der ikke findes landsdækkende data for tildelingen af gødning på mark-niveau, er kvælstofnormen lagt til grund for, at arealet tildeles gødning, og at et forbud mod gødsning dermed vil kunne have en erhvervsøkonomisk konsekvens. Markkort-datasættet er derefter blevet sammenkørt med data fra ultimo november 2014 over de vejledende registrerede § 3-beskyttede arealer (opdaterede data fra § 3-registreringsprojektet).

Det er lagt til grund for analysen, at der i forvejen gælder et forbud mod at gøde naturtyperne hede og mose (jf. bemærkningerne til naturbeskyttelsesloven) og i praksis også overdrev², hvorfor disse naturtyper er udeladt af beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser. Ligeledes er randzonearealer (data fra ultimo 2014, dvs. efter halveringen af randzonearealet) ikke regnet med, da der også her gælder et forbud mod at gøde. Økologiske arealer anvendt til afgræsning er også udeladt, da disse arealer i lovforslaget foreslås undtaget fra gødskningsforbuddet. Endelig er visse afgrødetyper udeladt af analyserne, da disse ikke er forenelige med, at der skulle være beskyttet § 3-natur (fx vårbyg og vinterhvede) samt arealer omfattet af Tøndermarskloven, som jf. lovforslaget er undtaget fra forbuddet.

Med udgangspunkt i disse præmisser har Naturstyrelsen estimeret, at forbuddet mod at gøde og sprøjte § 3-arealer vil berøre ca. 36.400 ha enge og strandenge fordelt på ca. 10.500 bedrifter.

¹ Ved ansøgning om landbrugsstøtte, skal ansøgeren anmelde, hvilke marker der søges om støtte til. Det sker ved digitalt at indlæse/indtegne de relevante marker.

² Selve eksistensen af denne naturtype er som udgangspunkt ensbetydende med, at der ikke hidtil har været gødsket, og derved er der heller ikke en hidtidig lovlig drift at fortsætte på arealet.

Driftstab

I et notat til Miljøministeriet fra august 2013 redegør Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) for de økonomiske konsekvenser for landbrugserhvervet af et forbud mod gødskning og sprøjtning på § 3-arealer. I notatet konkluderer IFRO, at indkomsttabet fra de berørte arealer primært er knyttet til den manglende mulighed for at gøde arealerne. Konsekvensen af forbuddet mod at sprøjte vurderer IFRO som værende af begrænset betydning ifm. driftstab.

IFRO når i deres notat frem til, at der på arealer, hvor der tilføres 130 kg N/ha, vil være et driftstab på i gennemsnit 1.000 kr./ha. Tildelingen af gødning baserer IFRO på DCEs baggrundsnotat til Natur- og Landbrugskommissionen fra december 2012, hvor DCE, på baggrund af empiriske, og ikke landsdækkende data, vurderer, at § 3-arealer der gødskes i gennemsnit tildeles 130 kg N/ha.

Med et driftstab på 1.000 kr./ha for ca. 36.400 ha kan det samlede driftstab opgøres til 36,4 mio. kr.

Økonomiske konsekvenser ift. harmoniareal

Et harmoniareal er et areal, som kan anvendes til at udbringe husdyrgødning. Afrøden på arealet skal have en kvælstofnorm for at kunne regnes som et harmoniareal. For bedrifter med erhvervsmæssigt dyrehold er der krav til bedriftens harmoniareal, herunder hvor stort et udbringningsareal, der kræves. For de § 3-beskyttede enge og strandenge kan der kun medregnes arealer som harmoniareal, hvor der har været en hidtidig lovlig drift med gødskning. Ved et forbud mod gødskning kan de arealer der omfattes ikke længere medregnes som harmoniareal, og der skal derfor findes nye harmoniarealer. I praksis vil det oftest ske ved, at lodsejeren indgår en ny forpagtningsaftale om arealer, der kan indgå i landbrugsbedriftens harmoniareal.

I IFROs beregnede driftstab (jf. ovenfor) indgår ikke tab af harmoniareal. IFRO vurderer, at der på naturarealer (som fx § 3-arealer) ikke kan tales om fuld udnyttelse af muligheden for at anvende arealet som harmoniareal. IFROs vurdering er derfor, at denne værdi for naturarealer udgør op til ca. 500 kr. pr. ha (480 kr./ha).

Med henblik på at estimere mere præcist for hvor stor en andel af de berørte arealer, hvor der som udgangspunkt bør regnes med omkostninger som følge af tab af harmoniareal, har Naturstyrelsen sammenkørt data for husdyrtæthed med datasættet for de berørte § 3-arealer. I analysen blev der, efter konsultation af IFRO, lagt til grund, at der kun i områder med en husdyrtæthed over 1 DE/ha regnes en ekstra omkostning med som følge af tab af harmoniareal. Resultatet af analysen viste, at der for 40 % af de ca. 36.400 ha var en dyretæthed, der gav anledning til at medregne tab af harmoniareal. Naturstyrelsen har her anvendt maksimalværdien på 480 kr./ha. Beregnet for 40 % af de ca. 36.400 ha kan der estimeres en ekstraomkostning ved tab af harmoniareal på op til 7 mio. kr.

Tab af økologisk arealtilskud

I beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser er også medregnet et tab for de bedrifter, som modtager tilskud til økologisk jordbrugsproduktion på § 3-arealer, der bliver omfattet af forbuddet mod gødskning. Disse bedrifter vil, efter ikrafttrædelsen af et forbud den 1. september 2017, jf. lovforslaget, ikke længere kunne modtage dette tilskud som følge af EU's landbrugsstøtte-regler. Dette tab udgør ifølge Fødevareministeriet 3,7 mio. kr./år.

Samlede erhvervsøkonomiske konsekvenser

Samlet giver det erhvervsøkonomiske konsekvenser, som følge af driftstab, tab af harmoniareal og mistet økologi-tilskud, på 47,1 mio. kr. om året.

Beregning af jordværditab og konsekvenser ift. kreditværdighed

Ifølge Naturstyrelsen har ca. 81 % af de bedrifter, der berøres af forbuddet, mindre end 5 ha, som vil blive berørt (pct. ændret fra tidligere ca. 85 % til ca. 81 % som følge af, at beregningen af antal hektar, som berøres af forbuddet, er blevet opdateret jf. s. 2 i dette notat). Tabet for disse bedrifter vil, med udgangspunkt i det gennemsnitlige driftstab på 1.000 kr./ha samt tab af harmoniareal på op til ca. 500 kr./ha, være på op til 7.500 kr. årligt (1.000 kr./ha + 500 kr./ha x 5 ha) svarende til 625 kr. om måneden (ved udnyttelse af harmoniareal på alle 5 ha). For langt størstedelen af disse bedrifter udgør det berørte areal under en 1/10 af bedriftens samlede landbrugsareal.

Ud fra gængse regnemetoder vil et tab af indtjeningsmuligheder på op til 7.500 kr. årligt reducere jordværdien og dermed lånemulighederne med ca. 190.000 (187.500) kr. Med andre ord vil indskrænkningen af lånemulighederne for ca. 81 % af de berørte landmænd være under 200.000 kr.

En mindre andel af de berørte bedrifter rammes potentielt hårdere. Antallet af bedrifter med et stort antal hektar som berøres, og hvor faldet i jordværdi som følge af driftstab vil kunne have konsekvenser for bedriftens kreditværdighed, er dog få. F.eks. udgør antallet af bedrifter, der berøres på mere end 20 ha ifølge Naturstyrelsen mindre end 1,5 % af det samlede antal berørte bedrifter. Disse bedrifter vurderer Miljøministeriet vil kunne opleve et årligt driftstab på 30.000 kr. eller svarende til en indskrænkning af deres jordværdi og kreditmuligheder på ca. 750.000 kr. eller mere. Hvor hårdt forbuddet vil ramme disse bedrifters kreditværdighed og lånemuligheder afhænger af de konkrete forhold på den enkelte bedrift.

Såfremt konsekvenserne af forbuddet får karakter af ekspropriation, vil der være mulighed for at søge om dispensation fra forbuddet eller at få erstatning.

Beregning af jordværditab

På baggrund af oplysninger fra Naturstyrelsen om berørte hektar og erhvervsøkonomiske konsekvenser, har Miljøministeriet beregnet det samlede potentielle jordværditab til at være 1,17 mia. kr. Beregningen bygger på en tilbagediskontering af de fremtidige årlige driftstab på 1.300 kr./ha (de 47,1 mio. kr. divideret med de 36.400 ha) samt forventningen om, at ændringen vil berøre et areal på ca. 36.400 ha (opdateret beregning jf. 2 i dette notat). I Miljøministeriets beregning er anvendt en kalkulationsrente på 4 %. IFRO har efterfølgende bekræftet, at dette i deres øjne er en korrekt måde at beregne jordværditabet på. I forlængelse heraf har IFRO anført, at § 3-beskyttet natur udgør ca. 1 % af landbrugsarealet, og at den samlede reduktion i landbrugets kapitalværdi udgør omkring 0,33 %. Dette vurderer IFRO er et begrænset tab, selvom det for nogle bedrifter kan have en større betydning.